

به نام خدا

انواع شرکتها

(جلسه آفلاین ۹۹/۷/۷)

شرکت مصوب فرهنگستان زبان، از عربی «الشَّرِكَةُ» یا کُمپانی به فرانسوی Compagnie: به معنای یک انجمن یا بنگاه تجارت است. بنابر تعریف قانون مدنی ایران، کمپانی عبارت است از اجتماع حقوق مالکان متعدد در شیء واحد به نحو اشاعه، ولی این تعریف در برگیرنده مشاعات نیز است. بنابر مفهومی که از قانون تجارت استنباط می شود، شرکت قراردادی است که بر اساس آن اعضا یا شرکا سود حاصل از سرمایه را تقسیم می کنند. شرکتها در قوانین ایران شخصیت حقوقی دارند.

۱- شرکت سهامی

شرکت سهامی، به انگلیسی Joint-stock company: در اصطلاح، شرکتی است که برای انجام امور تجاری تشکیل می شود و سرمایه آن متشکل از سهام هم ارزش یا تعداد یکسان سهام است. بر اساس ماده ۱ اصلاحی قانون تجارت ایران مصوب ۲۴ اسفند ۱۳۴۷، شرکت سهامی به این صورت تعریف شده است:

شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی سهام آنها است

و بر اساس ماده ۲ اصلاحی قانون تجارت ایران:

شرکت سهامی شرکت بازرگانی محسوب می شود ولو اینکه موضوع عملیات آن امور بازرگانی نباشد. شرکت های سهامی به دو نوع سهامی خاص و سهامی عام تقسیم می شوند که مهمترین تفاوت این دو در این است که سهام شرکت های سهامی عام در تالار بورس قابل مبادله است.

بزرگترین نوع سازمان های تجاری در جهان است. شخصیت حقوقی شرکت سهامی، مستقل از مالکان آن است و بسیاری از امتیازات و حقوق و تعهدات یک شخصیت حقیقی را دارد. مثلاً می تواند بانام خود وام بگیرد یا اقدام به خرید دارایی کند. می تواند علیه دیگران، اقامه دعوا کند، همچنین می تواند با سایر افراد قرارداد منعقد کند. حتی می تواند مالک شرکت تضامنی یا سهامی دیگر باشد.

۲- شرکت سهامی خاص

شرکت سهامی خاص به انگلیسی Privately held company: نوعی شرکت سهامی است که سهام آن قابل داد و ستد در بورس اوراق بهادار نیست ولی توسط مردم به راحتی قابل معامله است. هنگام تشکیل چنین شرکتی باید تمام سرمایه آن در موقع تأسیس توسط مؤسسان تأمین و بخشی از سرمایه در بانک سپرده‌گذاری شده باشد.

در شرکت‌های سهامی خاص، همانند شرکت با مسئولیت محدود و بر خلاف شرکت تضامنی، مسئولیت هر یک از سهامداران در مورد بدهی‌های شرکت محدود به مبلغ سرمایه‌گذاری شده در شرکت است و در صورت عدم کفایت مجبور نیستند اموال شخصی خود را در این راه مصرف نمایند.

در ایران تفاوت شرکت‌های سهامی خاص با شرکت با مسئولیت محدود این است که شرکت با حداقل سه نفر سهامدار قابل تشکیل است و سهام نیز بدون نیاز به ثبت در دفتر اسناد رسمی قابل نقل و انتقال هستند و در شرکت مسئولیت محدود سرمایه به صورت اعلامی می‌باشد و هر چقدر که اعلام شود احتیاجی به واریز به حساب شرکت ندارد ولی در شرکت سهامی خاص الزاماً ۳۵٪ مبلغ اعلامی می‌بایست به صورت نقد به حساب شرکت واریز گردد و ۶۵٪ در تعهد مابقی ظرف ۵ سال تادیه گردد.

شرکت سهامی خاص شرکتی است که تمام سرمایه آن در موقع تأسیس منحصراً بوسیله مؤسسان تأمین می‌گردد. مدیر شرکت سهامی خاص نمی‌تواند خارج از سیستم سرمایه گذاران باشد.

شرکت سهامی خاص ثبت شرکتی است که از لحاظ ساختاری شبیه به شرکت مسئولیت محدود بوده اما سرمایه در آن به قطعات سهم یا سهام تبدیل می‌گردد. شرکت سهامی خاص شرکت بازرگانی تلقی می‌گردد و برای اخذ تسهیلات بانکی، گرفتن نمایندگی‌های و یا شرکت در مناقصات و مزایده‌های دولتی و نمایشگاهها از اعتبار نسبتاً خوبی برخوردار است.

همانطور که گفتیم شرکت سهامی خاص و مسئولیت محدود بی‌شبهت به یکدیگر نبوده و در هر دو این شرکتها مسئولیت اعضا در صورت عدم کفایت به نسبت سرمایه یا سهام آنها می‌باشد و جهت وصول طلبهای شرکت در اموال شخصی آنها دخل و تصرفی وارد نمی‌شود.

۳- شرکت سهامی عام

شرکت سهامی عام به انگلیسی Public company یکی از انواع شرکت‌های سهامی است که قسمتی از سرمایه آن از طریق فروش سهام به غیر مؤسسان (مردم) تأمین شود. سهام شرکت سهامی عام در بورس اوراق بهادار داد و ستد می‌شود.

سازمان‌های بورس در برخی کشورها معمولاً شرکت‌هایی را می‌پذیرند که دارای سرمایه و اعتبار بسیار قوی باشند. مؤسسان این گونه شرکت‌ها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به عموم مردم تأمین می‌کند. در این نوع شرکت‌ها، صاحبان سهام می‌توانند سهام خود را در بورس فروخته و در واقع مالکیت خود را به دیگران منتقل کنند.

تعداد شرکا در شرکت سهامی عام زیادتر از سایر انواع شرکت‌های سهامی است؛ این امر می‌تواند منجر به جمع شدن سرمایه‌های کوچک و ایجاد یک سرمایه بزرگ بشود که انجام فعالیت‌های اقتصادی سنگین را میسر می‌سازد. در این نوع شرکتها نقل و انتقال سهام آسان است و محدود به رضایت دیگر سهامداران نیست.

۴- شرکت تضامنی

شرکت تضامنی شرکتی است که تحت اسم مخصوصی برای امور تجارتي بين دو يا چند نفر با مسئولیت تضامنی تشکیل می‌شود و اگر دارایی شرکت برای تادیه تمام قروض شرکت کافی نباشد، هر یک از شرکا مسئول پرداخت تمام قروض هستند. در صورتی که نام برخی مالکان شرکت در نام شرکت آمده باشد، شرکت تضامنی محسوب می‌شود. شرکت تضامنی ساده‌ترین نوع از شراکت است، که برای امور تجارتي بين دو يا چند نفر، تشکیل می‌شود و در آن شرکاء فعالیت‌های مستمر و مستقل کارآفرینی را تحت نام یک شرکت اجرا می‌کنند. بنیانگذاران در قبال کلیه بدهی‌های شرکت، شخصاً مسئولیت کامل دارند.

دلیل انتخاب این نوع از شرکت‌ها بیشتر برای جلب اعتماد مشتریان است. زیرا مشتریان می‌دانند در صورت ایجاد مشکل فقط با یک یا چند شخص حقیقی روبه‌رو هستند و نه با کل شرکت از همین رو می‌توانند راحت بدهی خود را پاس کنند. از همین رو بیشتر صراف‌ها و تجارت‌هایی از این دست علاقه دارند شرکت خود را به صورت تضامنی به ثبت برسانند.

۵- شرکت تعاونی

شرکت تعاونی به انگلیسی Consumers' co-operative: مشارکتی است که عده‌ای از افرادی که هم‌صنف یا تناسبی مشابه دارند مثلاً همسایه، دوست، خویشاوند یا همشهری هستند برای دستیابی به منافع مشترک گردهم

می آیند و در حقیقت بهم کمک می کنند و برای تهیه مسکن یا خرید مایحتاج یا کسب اعتبار و وام، تعاونی درست می کنند، سرمایه معینی را در میان می گذارند و دسته جمعی مشکل را حل می نمایند. در واقع اعضای شرکت در کنار یکدیگر، جمعیتی کوچک را پدید می آورند که به عنوان مثال در تهیه کالاهای مورد نیاز اعضا، با جمع آوری پول جزئی که هر عضو می پردازد کالای مورد احتیاج اعضا را از دست اول خریداری و به همان قیمت تمام شده یا سود خیلی جزئی به اعضا می فروشد و به این طریق واسطه های غیر ضروری در کسب و تجارت و صاحبان این گونه مشاغل کاذب حذف می گردند.

در شرکت تعاونی ممکن است اعضا دارای سرمایه و سهم یکسان از سود نباشند اما هر عضو بدون توجه به درصد سهامش، یک رای دارد و نسبت سهام به رای وجود ندارد. در واقع تعاونی، متکی به اعضا است نه به سرمایه.

انواع شرکت تعاونی از لحاظ نوع فعالیت

۱- شرکت تعاونی تولیدی: شرکتی است که به منظور اشتغال در امور مربوط به کشاورزی، دامداری، دامپروری، پرورش و صید ماهی، شیلات، صنعت، معدن، عمران شهری، روستائی، عشایری و نظایر اینها فعالیت می نماید و مجموعاً یک واحد تولیدی را در آن اداره می نمایند.

۲- شرکت تعاونی توزیعی: شرکتی است که در امور مربوط به تهیه و توزیع کالا، مسکن، خدمات و سایر نیازمندیهای اعضا فعالیت می نماید. آن دسته از شرکتهای تعاونی که فعالیت آنان توأم با تولیدی و توزیعی باشد را شرکت تعاونی تولیدی و توزیعی نامند.

شرکت های تعاونی تولیدی مانند دامداران، کشاورزان، پرورش دهندگان زنبور عسل یا صاحبان صنایع و هر گروهی دیگر که در رده تولیدی نام برده شده اند، در صورت تشکیل تعاونی برای تأمین نیازهای خود از نوع تعاونیهای توزیعی (تأمین کننده نیاز تولیدکنندگان) محسوب می شوند.

انواع شرکت تعاونی از لحاظ نوع عضویت

۱ - شرکت تعاونی عام: شرکتی است که عضویت در آن برای همه آزاد می باشد، تعداد اعضا در این تعاونیها حداقل ۵۰۰ نفر و براساس نوع تعاونی که وزارت تعاون تعیین کرده مشخص می شود.

۲ - شرکت تعاونی خاص: شرکتی است که عضویت در آن برای گروهی خاص مانند کارگران، دانشجویان، کشاورزان، زنان، پز شکان، وکلای دادگستری، اعضاء هر صنف و مشاغل خاص و نظایر اینها با رعایت شرایط آزاد تعیین می شود.

۶- شرکت با مسئولیت محدود

شرکت با مسئولیت محدود به انگلیسی Private limited company: نوعی شرکت است که، بر خلاف شرکت تضامنی، مسئولیت هر یک از سهامداران در مورد بدهی های شرکت محدود به مبلغ سرمایه گذاری شده در شرکت است و در صورت عدم کفایت مجبور نیستند اموال شخصی خود را در این راه مصرف نمایند. به زبان ساده تر در صورتی که شرکت ورشکسته شود و نتواند جوابگوی طلبکاران باشد تنها سرمایه سهامداران از بین می رود و طلبکاران نمی توانند باقی مانده مطالبات خود را از اموال شرکای شرکت مطالبه کنند.

در اسم شرکت باید عبارت (با مسئولیت محدود) قید شود. در غیر این صورت، آن شرکت در مقابل اشخاص ثالث شرکت تضامنی محسوب و تابع مقررات آن خواهد بود. اسم شرکت نباید متضمن اسم هیچ یک از شرکا باشد، والا شریکی که اسم او در اسم شرکت قید شده در مقابل اشخاص ثالث، حکم شریک ضامن در شرکت تضامنی را خواهد داشت.

جمالی
تکلیف:

از این متن سوال طراحی کنید و همراه با پاسخ که در ذیل آن یادداشت شده است ارسال نمایید.

موفق و موید باشید